

Veiligheids
beraad

Memo

Aan
Voorzitter Veiligheidsberaad en portefeuillehouder
GHOR

Van
Bestuursondersteuning Veiligheidsberaad

Datum
10 maart 2020

Bestuurlijke vraagstukken rond de aanpak COVID-19

Aanleiding

Op 3 maart 2020 is onder leiding van het ministerie van JenV (NCTV) én VWS een bestuurlijk afstemmingsoverleg gehouden om in een bestuurlijk verband na te denken over de gevolgen van het 'Coronavirus' (Covid-19). Dit overleg heeft aan aantal afspraken opgeleverd, waarvan de twee meest belangrijke zijn:

1. Het instellen van een landelijk operationeel team;
2. Het inregelen van integrale bestuurlijke afstemming en besluitvorming.

Zie bijlage a voor een verslag van dit overleg en alle daar gemaakte afspraken.

1. Het instellen van een landelijk operationeel team

De opdracht uit genoemd bestuurlijk afstemmingsoverleg is vertaald in een Landelijk Operationeel Team Corona (LOT-C). Dit LOTC bestaat uit een kernteam met zeven themaclusters:

1. gezondheid en zorg;
2. continuïteit en schaarste;
3. scenario's, plannen;
4. beeldvorming en eenduidige communicatie;
5. bestuurs- en beleidssamenwerking;
6. samenleving en veerkracht;
7. (optioneel).

De doelstelling van LOT-C en LOCC-N is als volgt verwoord:

"LOT-C verbindt de ketens, vertaalt behoeftstellingen naar producten en ondersteunt het openbaar bestuur in de samenwerking en uitvoering van de aanpak van Corona. Het LOTC draagt zorg voor de uitstraling als één overheid. Het houdt een goede verbinding met de hulpverleningsdiensten in het bijzonder de politie."

Met het LOCC-N en het LOT-C lijkt de horizontale afstemming tussen de veiligheidsregio's, het Rijk en de verschillende kolommen geregeld. Een belangrijk aandachtspunt in de verbinding tussen de algemene en de functionele keten is dat de witte kolom in het LOCC-N en het LOT-C alleen via de lijn veiligheidsregio's (DPG-en) wordt geregeld. Academische

ziekenhuizen of het Landelijk Netwerk Acute Zorg zijn bijvoorbeeld niet vertegenwoordigd hierin.

Organisatie en verantwoording

De nationale crisisstructuur is standaard als volgt ingericht (zie onderstaande bijlage voor een uitgebreider overzicht plus structuurplaatje). Het LOCC-N en het LOT-C zijn door het Rijk ingesteld en zijn ondersteunend aan het ICCB (Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing) en het MCCB (Ministeriële Commissie Crisisbeheersing). Veiligheidsregio's nemen ambtelijk (op directeursniveau) deel aan het LOC-T en LOCC-N. Het LOT-C adviseert aan het LOCC-N, aan veiligheidsregio's en aan andere betrokken partijen. Het LOCC-N adviseert aan ICCB, het ICCB adviseert aan MCCB.

Hiermee is de verticale besluitvormingslijn wel geregeld, maar ontbreekt de bestuurlijke verbinding tussen het Rijk en de veiligheidsregio.

2. Integrale bestuurlijke afstemming en besluitvorming

Wat nog ontbreekt is dus een structurele en integrale bestuurlijke afstemming tussen Rijk en regio. De keuze voor een LOCC-N en het LOT-C daaronder gepositioneerd, geeft de voorzitters veiligheidsregio onvoldoende bestuurlijke positie, omdat deze gremia in principe het Rijk adviseren. Dit raakt precies aan het punt dat aan de orde wordt gesteld in het rapport *Rijk en veiligheidsregio's - Gezamenlijke opgave bij bovenregionale en landelijke crises*. Dit rapport ligt ter bespreking voor in het Veiligheidsberaad van 16 maart a.s.

De voorzitters veiligheidsregio (gezamenlijk in het Veiligheidsberaad) hebben geen formele positie in deze situatie, omdat het hier gaat om een nationale crisis die binnen twee stelsels moet worden aangepakt:

- > Enerzijds heeft de minister van VWS, op grond van de Wet Publieke Gezondheid (Wpg) en in geval van een infectieziekte A, de bevoegdheid om vergaande aanwijzingen te geven aan de voorzitters veiligheidsregio. De bestuurlijke positie van de veiligheidsregio's is hier, in ieder geval gedeeltelijk, geregeld via de portefeuillehouder GHOR die deelneemt aan het Bestuurlijk Afstemmingsoverleg (BAO). Dit BAO adviseert aan de minister van VWS over (het draagvlak voor) te nemen maatregelen.
- > Anderzijds hebben de veiligheidsregio's te maken met een Wet veiligheidsregio's (Wvr), waar geen structuur voor een *integrale bestuurlijke afstemming en besluitvorming* op bovenregionale en landelijke thema's bestaat. Dit is inherent aan het systeem van verlengd lokaal bestuur waarop de Wvr gebaseerd is. De structuur waar nu voor gekozen is, namelijk van een LOCC-N dat aan het ICCB en het MCCB adviseert, biedt hiervoor geen oplossing omdat hier namens de veiligheidsregio's géén bestuurders in vertegenwoordigd zijn. Het betreft immers een structuur voor de Rijkscrisisorganisatie.

Het NCC (en daarmee het ministerie van JenV) heeft in de huidige situatie de regie op de landelijke crisisbeheersingsaspecten naar zich toe getrokken; en in die structuur ontbreekt de bestuurlijke afstemming en besluitvorming tussen Rijk en veiligheidsregio.

3. Advies

Het is van belang om *integrale bestuurlijke afstemming en besluitvorming* tussen het Rijk en de veiligheidsregio's ordentelijk te organiseren, mede gelet op de belangrijke verantwoordelijkheden die de voorzitters veiligheidsregio hebben op grond van de Wet Publieke Gezondheid, waar het gaat om de bestrijding van infectieziekten.

Er zijn verschillende opties mogelijk:

1. Voorkeur: Voorzitter Veiligheidsberaad en portefeuillehouder GHOR toe laten treden tot MCCB waar het gaat om te nemen maatregelen:
 - maakt gebruik van bestaande structuur van ICCB en MCCB;
 - hiermee wordt ingeregeld dat de adviezen vanuit LOCC-N via ICCB ook bestuurlijk door de veiligheidsregio's worden gewogen en niet alleen op directeursniveau;
 - wordt een integrale bestuurlijke afstemming en besluitvorming op nationaal niveau georganiseerd;
 - hiermee wordt de lacune in de Wvr waar het gaat om bovenregionale en landelijke afstemming en besluitvorming, opgevuld. Deze werkwijze kan geëvalueerd worden en de opbrengsten hiervan kunnen aan de commissie evaluatie Wet veiligheidsregio's worden meegegeven.

Voorwaarde: mandaat ophalen bij Veiligheidsberaad voor het maken van afspraken door de voorzitter Veiligheidsberaad en de portefeuillehouder GHOR.

2. Een tijdelijk afstemmingsoverleg in het leven roepen tussen de ministers van VWS en JenV, de voorzitter Veiligheidsberaad, de portefeuillehouder GHOR, een vertegenwoordiger uit de G4 en de meest betrokken voorzitter veiligheidsregio (3 +1).
Deze optie kan prima bestaan náást de voorkeursoptie: mocht het MCCB namelijk minder frequent bij elkaar komen, maar de behoefte aan afstemming is er nog wel, dan kan dat in deze samenstelling.

Voorwaarde: mandaat ophalen bij Veiligheidsberaad voor het maken van afspraken door de voorzitter Veiligheidsberaad en de portefeuillehouder GHOR.

Nadeel: extra overleg naast ICCB en MCCB.

3. Bestuurlijk afstemmingsoverleg in de brede samenstelling van 3 maart instellen, als bestuurlijke kop op LOCC-N.

Bijlage – nationale crisisstructuur

De (voorbereiding op een) nationale aanpak van een crisis is standaard als volgt georganiseerd. Bij een (dreigende) crisis waarbij landelijke afstemming, coördinatie of besluitvorming nodig is, kunnen zowel het Landelijk Operationeel Coördinatiecentrum (LOCC) als het Nationaal Crisiscentrum (NCC) een rol spelen.

Het LOCC, dat wordt bemenst door de OOV-kolommen (politie, brandweer, GHOR, defensie en gemeente) zorgt voor een geïntegreerde benadering van de operationele aspecten van crisisbeheersing op nationaal niveau, in het kader van openbare orde en veiligheid. Daarbij gaat het bijvoorbeeld om overzicht van inzetbare mensen en middelen, operationele handelingsperspectieven en landelijk operationeel advies.

Het NCC is het interdepartementaal coördinatiecentrum en ondersteunt de nationale crisisstructuur met informatiemanagement, expertise, etc. ter ondersteuning van besluitvorming bij een (dreigende) crisis op nationaal niveau. Die besluitvorming zelf vindt plaats door de MCCb (Ministeriële Commissie Crisisbeheersing) en evt. in de ICCb (Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing).

In de besluitvormingsstructuur loopt formeel geen lijn richting het Veiligheidsberaad en ook niet richting de RCVD. Vanuit het NCC worden wel de afzonderlijke veiligheidsregio's geïnformeerd. Afstemming tussen directie en bestuur van een veiligheidsregio vindt dus op het niveau van de regio plaats.

Arjen Littooi (directeur VRR) vertegenwoordigt als portefeuillehouder crisisbeheersing van de RCVD, de veiligheidsregio's als liaison in het Directeurenoverleg Crisisbeheersing (DOCb). In dit DOCb zitten verder met name vertegenwoordigers vanuit de ministeries die ook een rol hebben in het MCCb.

Onderstaande afbeelding geeft de nationale structuur van crisisbeheersing weer. NB: de positionering van LOCC-N en LOT-C is weergegeven zoals die nu voorgesteld wordt door het hoofd LOCC.

